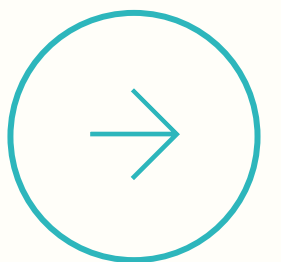

CUCCIBU'S INSIGHT OF THE MONTH

Een terugblik op het nieuws van de afgelopen weken:

- Impact van AI op gemeenten: transparantie en AI-geletterdheid.
- FRIA: beoordeel welke impact AI heeft op de grondrechten van mensen.
- Trackingcookies: weet jij wat er écht op je website gebeurt?
- Boete Uber voor geautomatiseerd blokkeren van chauffeurs.

Impact van AI op gemeenten: transparantie en AI-geletterdheid

17 augustus 2026 - De Europese AI-verordening maakt duidelijk dat gemeenten niet alleen verantwoord met AI moeten omgaan, maar daar in bepaalde gevallen ook **transparant over moeten zijn**. Inwoners en ondernemers moeten kunnen herkennen wanneer zij met AI te maken hebben, bijvoorbeeld bij:

- Gemeentelijke chatbots;
- AI-gegenereerde beelden, video of audio (waaronder deepfakes);
- AI-gegenereerde of bewerkte tekst die wordt gebruikt om gemeentelijke informatie van algemeen belang te verspreiden;
- Toepassingen voor emotieherkenning en biometrische categorisering.

Niet ieder gebruik van AI hoeft te worden vermeld. Voor toepassingen zoals spellingcontrole, eenvoudige fotobewerking of situaties waarin een mens de eindredactie en verantwoordelijkheid draagt, kunnen uitzonderingen gelden.

Daarnaast is **AI-geletterdheid** een verplicht aandachtspunt. Gemeenten moeten ervoor zorgen dat medewerkers voldoende kennis en vaardigheden hebben om AI verantwoord en effectief te gebruiken.

De belangrijkste takeaway: verantwoord AI-gebruik gaat niet alleen over welke technologie je inzet, maar ook over transparantie richting inwoners én voldoende AI-kennis binnen de organisatie.

FRIA: beoordeel welke impact AI heeft op de grondrechten van mensen.

17 augustus 2026 - Vanaf december 2027 moeten overheidsorganisaties en bepaalde private organisaties die hoogrisico-AI-systemen inzetten, vooraf beoordelen welke gevolgen deze systemen kunnen hebben voor de grondrechten van mensen. Deze beoordeling heet een **Fundamental Rights Impact Assessment** (FRIA), oftewel een grondrechteneffectbeoordeling.

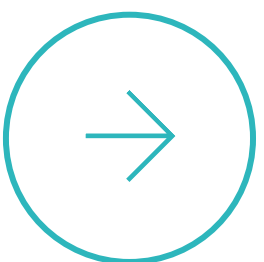
Met een FRIA brengt een organisatie onder andere in kaart wat de mogelijke impact van een AI-systeem is op grondrechten, zoals: gelijke behandeling, menselijke waardigheid, privacy en toegang tot essentiële voorzieningen.

Ook moet worden vastgelegd hoe deze risico's worden beperkt en moet hierover worden gerapporteerd aan de toezichthouder.

Hoewel de verplichting pas in december 2027 ingaat, adviseert de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) organisaties om nu al te beginnen met de voorbereiding. Zo krijg je niet alleen beter inzicht in de AI-systemen die jouw organisatie gebruikt, maar bereid je je ook tijdig voor op de nieuwe verplichtingen. Bovendien kunnen de gevolgen voor grondrechten zich nu al voordoen; die beginnen niet pas wanneer de wettelijke verplichting ingaat.

Een FRIA is trouwens niet hetzelfde als een **DPIA** (Data Protection Impact Assessment). Waar een DPIA specifiek kijkt naar privacyrisico's bij de verwerking van persoonsgegevens, kijkt een FRIA breder naar de mogelijke gevolgen van hoogrisico-AI voor alle grondrechten.

De belangrijkste takeaway: wacht niet tot december 2027. Door nu al ervaring op te doen met de FRIA, kunnen organisaties vroegtijdig bepalen wat een AI-systeem betekent voor de mensen die ermee te maken krijgen. Zo worden risico's voor grondrechten vooraf herkend en beperkt, in plaats van dat problemen achteraf moeten worden hersteld.

Trackingcookies: weet jij wat er écht op je website gebeurt?

20 augustus 2026 - De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) ziet dat websites nog regelmatig de fout ingaan met trackingcookies en cookiebanners. Met trackingcookies kunnen bezoekers over verschillende websites of apps worden gevolgd, bijvoorbeeld om gepersonaliseerde advertenties te tonen. Een veelvoorkomend probleem is dat trackingcookies al worden geplaatst voordat een bezoeker toestemming heeft gegeven. Ook ontbreekt regelmatig een duidelijke weigerknop, terwijl weigeren net zo eenvoudig moet zijn als accepteren.

Een belangrijke oorzaak is dat organisaties niet altijd goed weten welke cookies, scripts en externe partijen actief zijn op hun eigen website. Denk aan embedded video's, kaarten, chatfuncties, plug-ins en analysetools. Deze kunnen op de achtergrond gegevens verzamelen of delen met derde partijen.

Het gebruik van een extern **Consent Management Platform** (CMP) neemt die verantwoordelijkheid niet weg. De standaardinstellingen van zo'n platform voldoen namelijk niet altijd aan de Nederlandse en Europese privacyregels. De organisatie achter de website blijft zelf verantwoordelijk voor wat er daadwerkelijk gebeurt.

De AP ziet onder andere **drie fouten** regelmatig terug:

- Trackingcookies worden geplaatst voordat toestemming is gegeven.
- Cookies weigeren is moeilijker dan ze accepteren.
- Eerder gegeven toestemming kan niet eenvoudig worden ingetrokken.

De AP adviseert organisaties daarom om regelmatig zelf te controleren welke cookies, scripts en trackingtechnieken op hun website actief zijn en of daarvoor geldige toestemming wordt gevraagd.

De belangrijkste takeaway: een cookiebanner hebben betekent niet automatisch dat je aan de regels voldoet. Zorg dat je weet wat er achter de schermen op je website gebeurt, welke derde partijen gegevens verzamelen en of de keuzes van bezoekers daadwerkelijk worden gerespecteerd.

Boete Uber voor geautomatiseerd blokkeren van chauffeurs

21 augustus 2026 - De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) heeft Uber een boete van bijna €825 miljoen opgelegd vanwege het volledig geautomatiseerd nemen van besluiten met grote gevolgen voor chauffeurs. Bij vermoedens van fraude of te lage klantbeoordelingen werden accounts automatisch tijdelijk of permanent gedeactiveerd. Hierdoor viel tijdens de deactivatie hun inkomen via Uber weg.

Volgens de AP heeft Uber hiermee het verbod op volledig geautomatiseerde besluitvorming uit de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) overtreden. Ook constateerde de AP dat Uber chauffeurs onvoldoende informeerde over de automatische besluitvorming.

Menselijke beoordeling ontbrak

Uber gebruikte software die het gedrag en de beoordelingen van chauffeurs analyseerde. Vervolgens kon deze software zelfstandig tot deactivering overgaan, zonder dat hier een menselijke beoordeling aan te pas kwam.

De AVG stelt grenzen aan volledig geautomatiseerde besluiten die rechtsgevolgen hebben of mensen op een andere manier aanzienlijk treffen. Denk bijvoorbeeld aan het automatisch afwijzen van een sollicitant of een aanvraag voor een woning. Slechts in specifieke situaties is zo'n volledig geautomatiseerd besluit toegestaan. In andere gevallen is menselijke tussenkomst noodzakelijk.

De zaak laat bovendien zien dat menselijke tussenkomst meer moet zijn dan alleen een formaliteit. Wanneer een geautomatiseerd besluit grote gevolgen kan hebben, moet een mens daadwerkelijk naar de individuele situatie kunnen kijken en het besluit kunnen beoordelen.

De belangrijkste takeaway: gebruik je algoritmes of AI om beslissingen over mensen te ondersteunen? Breng dan goed in kaart hoe geautomatiseerd het besluitvormingsproces daadwerkelijk is en wat de gevolgen voor mensen zijn. Zorg waar nodig voor betekenisvolle menselijke tussenkomst en wees transparant over hoe geautomatiseerde besluitvorming wordt toegepast.